

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
SERVICIUL NAȚIONAL DE EVALUARE ȘI EXAMINARE**

BACALAUREAT 2003

**LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ
SUBIECTE PENTRU PROBA ORALĂ
- pentru absolvenții promoției 2003 și ai promoțiilor anterioare -**

INSTRUCȚIUNI

- Fiecare bilet de examen va conține un subiect I și un subiect II.

SUBIECTE I

- I. 1. *Szemem könnyüel árad,/ Én junhum buol fárad,/ Te vérüd hullottya/ Én junhum alélottya/ Világ világa,/ Virágnak virága!/ Keserűen kízzatul,/ Vos szegekkel veretül. (Ómagyar Mária-síralom)*
- Melyek a mű keletkezési körülményei és forrásai?
 - Határozza meg a fenti szöveg műfaját, és fogalmazza meg e középkori vallásos műfaj szerepét!
 - Ki az idézet lírai énje? Magyarázza meg ennek jelentőségét!
- I. 2. *Eddig Itália földjén termettek csak a könyvek,/ S most Pannónia is ontja a szép dalokat./ Sokra becsülnek már, a hazám is büszke lehet rám,/ Szellemem egyre dicsőbb s általa híres e föld! (Janus Pannonius: Pannónia dicsérete, Berczeli Anzelm Károly fordítása)*
- Határozza meg a fenti szöveg műfaját!
 - Indokolja megállapítását!
 - Milyen értékeket hirdet Janus Pannonius verse?
- I. 3. *Az jó hírért-névért/ S az szép tisztességért/ Ők mindent hátra hadnak;/ Emberségről példát,/ Vitézségről formát/ Mindeneknek ők adnak,/ Midőn mint jó sólymok/ Mezőn széllyel járnak,/ Vagdalkoznak, futtatnak. (Balassi Bálint: Egy katonaének)*
- A fenti versrészlet alapján fogalmazza meg a reneszánsz életideált!
 - Melyek az idézet hangnemének jellemzői?
 - Hogyan érvényesül a szerkesztés tudatossága a műben?
- I. 4. *Én bús szívem vidámsága,/ Lelkem édes kívánsága,/ Te vagy minden boldogsága,/ Véled Isten áldomása./ Én drágalátos palotám,/ Jóillatú piros rózsám,/ Gyönyörű szép kis violám/ Él sokáig, szép Júliám! (Balassi Bálint: Hogy Júliára talál, így köszöne néki)*
- Mi a metaforák szerepe a fenti idézetben?
 - Milyen a vers szerkezete?
 - Hogyan tükröződik a lovagi szerelmi líra hatása a műben?
- I. 5. *De sok feslett erkölcs és nehéz káromlás,/ Irigység, gyűlölség és hamis tanácslás,/ Fertelmes fajtalanság és rágalmazás,/ Lopás, emberölés és örök tobzódás.// Megindult ezekért méltán ű haragja;/ Azért Mihály arkangyalt*

magához hívá,/ És kemény haragjában így parancsolá,/ Ű szentsége előtt
arkangyal áll vala... (Zrínyi Miklós: **Szigeti veszedelem**)

- a. Határozza meg a fenti szöveg műfaját, és ismertesse műfaji sajátosságait!
- b. Melyek a szövegrészlet nyelvi-stiláris sajátosságai?
- c. Milyen eszmények fogalmazódnak meg a műben?

I. 6. *A napnak hanyatlik tündöklő hintaja,/ Nyitva várja a szép enyészet ajtaja./
Haldokló sугári halavánnyá lesznek,/ Pirúlt horizonunk alatt elenyésznek./
Az aranyos felhők tetején lefestve/ Mosolyg a híves szárnyon járó estve;/
Melynek új balzsammal biztató harmatja/ Cseppecskéit a nyílt rózsákba
hullatja. (Csokonai Vitéz Mihály: **Az estve**)*

- a. Melyek a tájrajz jellemzői a fenti idézetben?
- b. Melyik korstílus jellemzőire ismer a fenti részletben?
- c. Emelje ki az illető korstílus jegyeinek hordozóit!

I. 7. *Földiekkel játszó/ Égi tünemény,/ Istenségnek látszó/ Csalfa, vak remény!/
Kit teremt magának/ A boldogtalan,/ S mint védangyalának,/ Bókol untalan.
-/ Sima száddal mit kecsegtetsz? / Mért nevetsz felém?/ Kétes kedvet mért
csepegtetsz/ Még most is belém?/ Csak maradj magadnak!/ Biztatóm valál;/
Hittem szép szavadnak:/ Mégis megcsalál. (Csokonai Vitéz Mihály: **A Reményhez**)*

- a. Melyek a versrészlet nyelvi-stiláris sajátosságai?
- b. Milyen korizlésre ismer a fenti részletben?
- c. Vizsgálja meg forma és tartalom kapcsolatát!

I. 8. *Ő csorda számra tartja gyűlevész/ szolgálait, éppenséggel mintha minden/
hajszála egy őrzőt kívánna; sok/ meránit, olykor azt hinné az ember,/ hogy
tán akasztani viszik, úgy körül/ van véve a léhűtőktől; s mi egy/ rossz csősz
alig tudunk heten fogadni./ Ő táncmulatságokat ád szüntelen,/ úgy, mintha
mindég vagy lakodalma, vagy/ keresztelője volna: és nekünk/ szívünk dobog,
ha egy csaplárlegény az/ utcán előnkbe bukkantik, mivelhogy/ a tartozás
mindjárt eszünkbe jut./ A jó merániak legszebb lovon/ ficánkolódnak, -
tegnap egy kesely,/ ma szürke, holnap egy fakó: - nekünk/ feleség s
porontyainkat kell befogni,/ ha veszni éhen nem kívánczunk./ Ők játszanak,
zabálnak szüntelen,/ úgy, mintha mindenik tagocska benne/ egy-egy
gyomorral volna áldva: nekünk/ kéményeinkről elpusztúlnak a/ gólyák, mivel
magunk emésztjük el/ a hulladékot is. Szép földjeinkből/ vadászni berkeket
csinálnak,/ ahová nekünk belépni sem szabad;/ s ha egy beteg feleség, vagy
egy szegény/ himlős gyerek megkívánván, lesujtunk/ egy rossz galambfiát,*

*tüstént kikötnek;/ és aki száz meg százezret rabol,/ bírása leszen annak, akit
a/ szükség garast rabolni kényszerített. (Katona József: **Bánk bán**)*

- a. Melyek a drámai feszültségteremtés eszközei?
- b. Értelmezze a részletet!
- c. Mi jellemzi Tiborc és Bánk egymáshoz való viszonyát?

- I. 9. *A por mozogni kezdett és az állat,/ S királyi fejjel a lelkes porond,/ Az ember lőn, és folytatá fáját/ A jámbort, csalját, gyilkost és dicsőt. -/ Sötét és semmi vannak: én vagyok,/ A fény elől bujdokló gyászos Éj./ A féreg, a pillanat buboréka,/ Elvész; idő sincs mérve lételének./ Madárt a szárny, a körmök állatot/ Nem válnak meg, kérges büszke fát/ Letesznek századoknak súlyai./ Az ember feljő, lelke fényfolyam,/ A nagy mindenség benne tükrözik,/ Megmondhatatlan kéjjel föltekint,/ Merőn megbámul földet és eget;/ De ifjúsága gyorsan elmúlik./ (...) A szép világ borzongva hamvad el;/ És ahol kezdve volt, ott vége lesz:/ Sötét és semmi lesznek: én leszek./ Kietlen, csendes, lény nem lakta Éj. (Vörösmarty Mihály: **Csongor és Tünde**)*

- a. Értelmezze a fenti sorokat!
- b. Cáfolja-e vagy alátámasztja e sorokat a mű végkifejlete?
- c. Melyek a részlet nyelvi-stiláris sajátosságai?

- I. 10. *Mi dolgunk a világon? Küzdeni/ Erőnk szerint a legnemesbekért./ Előttünk egy nemzetnek sorsa áll,/ Ha azt kivített a mély sűlyedésből,/ S a szellemharcok tiszta sűgaránál/ Ollyan magasra tettük, mint lehet,/ Mondhatjuk, térvén őseink porához:/ Ez jó multság, férfimunka volt! (Vörösmarty Mihály: **Gondolatok a könyvtárban**)*

- a. Melyek a fenti versszak nyelvi-stiláris sajátosságai?
- b. Milyen a versrészlet szerkezete?
- c. Értelmezze a kérdést és Vörösmarty választát!

- I. 11. *Hej, mostan pusztá ám igazán a pusztá!/ Mert az az ősz olyan gondatlan rossz gazda;/ Amit a kikelet/ És a nyár gyűjtöget,/ Ez nagy könnyelműen mind elfecsérli,/ A sok kincsnek a tél csak hűlt helyét leli.// Nincs ott kinn a juhnyáj méla kolompjával,/ Sem a pásztorlegény kesergő sípjával,/ S a dalos madarak/ Mind elnémultanak,/ Nem szól a harsogó haris a fű közűl,/ Még csak egy kicsiny kis prücsök sem hegedűl./ (Petőfi Sándor: **A pusztá, télen**)*

- a. Melyek a tájrajz jellemzői a fenti sorokban?
- b. Mi a szerepe ennek az állóképnek a vers szerkezetében?
- c. Értelmezze a pusztá szimbólumát!

- I. 12. *Még nyílnak a völgyben a kerti virágok,/ Még zöldell a nyárfa az ablak előtt,/ De látod amottan a téli világot?/ Már hó takará el a bérci tetőt./ Még ifjú szívemben a lángsugarú nyár/ S még benne virít az egész kikelet,/ De íme sötét hajam őszbe vegyül már,/ A tél dere már megüté fejemet./* **(Petőfi Sándor: Szeptember végén)**

- a. Mi jellemző a versindításra?
- b. Hogyan kapcsolódnak egymásba a képek?
- c. Milyen a viszony ember és természet között?

- I. 13. *A szőlőszem kicsiny gyümölcs,/ Egy nyár kell hozzá mégis, hogy megérjék./ A föld is egy gyümölcs, egy nagy gyümölcs, -/ S ha a kis szőlőszemnek egy nyár/ Kell, hány nem kell e nagy gyümölcsnek,/ Amíg megéri? Ez belékerül/ Évezredek vagy tán évmiljomokba,/ De bizonyára meg fog érni egykor,/ És azután az emberek belőle/ Világvégeig lakomázni fognak./ A szőlő a napsugaraktul érik;/ Míg édes lett, hány napsugár/ Lehelte rája élete melegét,/ Hány százezer, hány miljom napsugár?/ A földet is sugárok érlelik, de/ Ezek nem nap sugárai, hanem/ Az embereknek lelkei.* **(Petőfi Sándor: Az apostol)**

- a. Melyek a részlet stilisztikai jellemzői?
- b. Értelmezze a részlet gondolati tartalmát!
- c. Minek a jelképe Az apostol hőse?

- I. 14. *És mint a toportyán, ha juhász kergette,/ Magát egy kiszáradt nagy nádasba vette,/ Ott is azt susogta a nád minden szála:/ Széles e világon nincsen árva nála./ Nádtors lőn az ágya, zsombok a párnája,/ Isten kék egével földve a tanyája,/ Mígnem a sötét éj szárnya alá vette/ S fekete ponyvából sátort vont felette.// Majd az édes álom pillangó képében/ Elvetődöt arra tarka köntösében,/ De nem mert szemére szállni még sokáig,/ Szinte a pirosuló hajnal hasadtáig./ Mert félt a szunyogtól félt a szúrós nádtól,/ Jobban a nádasnak csörtető vadától,/ Félt az üldözőknek távoli zajától,/ De legislegjobban Toldi nagy bajától./* **(Arany János: Toldi)**

- a. Mi jellemző a részlet nyelvi megformálására?
- b. Mi a természeti kép szerepe az idézetben?
- c. Keressen népies és romantikus vonásokat a részletben!

- I. 15. *Letésem a lantot. Nyugodjék./ Tőlem ne várjon senki dalt./ Nem az vagyok, ki voltam egykor,/ Belőlem a jobb rész kihalt./ A tűz nem melegít, nem él,/ Csak mint reves fáé, világa./ Hová lettél, hová levél/ Oh lelkem ifjusága/* **(Arany János: Letésem a lantot)**

- a. Milyen műfajba sorolható a vers?
- b. Milyen életérzést tükröz a fenti részlet?
- c. Értelmezze a részlet motívumait!

- I. 16. *Szegény Ágnes naphosszanta/ Néz e kis világgal szembe,/ Néz merően, - a sugárka/ Mind belefér egy fél szembe./ Oh! Irgalom atyja, ne hagyj el./ Mert, alighogy félrefordul,/ Rémek tánca van körülle;/ Ha ez a kis fény nem volna,/ Úgy gondolja: megőrülne./ Oh! Irgalom atyja, ne hagyj el./* (**Arany János: Ágnes asszony**)

- a. Értelmezze a fenti sorokat!
- b. Milyen nyelvi-stilisztikai jellemzőkkel rendelkezik a fenti részlet?
- c. Értelmezze Ágnes sorsának tragikumát!

- I. 17. *Lucifer: Míg létez az anyag,/ Mindaddig áll az én hatalmam is,/ Tagadásul, mely véle harcban áll./ S míg emberszív van, míg eszmél az agy,/ S fennálló rend a vágnak gátat ír,/ Szintén fog élni a szellemvilágban/ tagadásul költészet és nagy eszme./* (**Madách Imre: Az ember tragédiája, XI. szín, London**)

- a. Milyen ellentétpárokból látja Lucifer a világot, a saját helyét?
- b. Ebben a színben miként lesz Éva a költészet jelképévé?
- c. Igazolja a történelmi színek valamelyikével, hogy „fennálló rend a vágnak gátat ír”!

- I. 18. *A célt, tudom, még százszor el nem érem./ Mit sem tesz. A cél voltaképp mi is?/ A cél, megszűnt a dicső csatának,/ A cél halál, az élet küzdelem,/ S az ember célja a küzdés maga.* (**Madách Imre: Az ember tragédiája**)

- a. Értelmezze a fenti sorokat!
- b. Melyek a fenti szövegrészlet nyelvi-stilisztikai jellemzői?
- c. Hogyan viszonyul e részlet gondolati tartalma a mű eszmerendszeréhez?

- I. 19. *A nagy úr végigfeküvék a számára elkészített tábori ágyon, hajdúi lehúzták lábáról a nagy sarkantyús csizmákat, az egyik parasztleány a fejéhez ült, kezeivel gyér ősz hajában kapargálva, a másik pedig az ágy végéhez, flaneldarabbal dörzsölve lábait. Gyárfás, a poéta és Vidra, a bohóc, ott álltak előtte, távolabb a hajdúk, ágy alatt az agár. Ilyen környezete volt Magyarország leggazdagabb urai egyikének: hajdúk, bohócok, parasztleányok és agarak. Különbözik mind szemenszedett nép; a hajdúk a nép legizmosabbjaiból, a pórleányok legszebbjeiből válogatva, a bohóc a legfeketébb species, melyet cigányok között találhatni, s a poéta*

olyan fűzfáról szakadt, amelyet csak a két hazában valaha lőni lehetett.(**Jókai Mór: Egy magyar nábob**)

- a. Melyek a narráció jellemzői a részletben?
- a. Milyen életmód képe rajzolódik ki a fenti sorokban?
- b. Minek a jelképe Kárpátfalva ura, Kárpáthy János?

- I. 20. *Tímárnak sikerült már meglopni az egész világot. Ellopta Timeától apja millióját, azután ellopta tőle szíve férfiideálját, végre ellopta tőle hitvesi hűségét. Ellopta Noémitől szíve szerelmét, női gyöngédségét, ellopta őt magát egészen. Ellopta Terézia bizalmát, az embergyűlölő utolsó hitét az egyetlen igaz emberben, ellopta tőle a Senki szigetét, hogy azt megint visszaadja neki, s azzal ellopja háladatosságát. Ellopta Kristyán Tódortól az egész óvilágot, száműzve őt ravaszul a másik hemisphaeriumra. Ellopta Athalie-től apját, anyját, házát, vőlegényét, égi, földi üdvösségét. Ellopta Kacsukától a boldoggá tétel reményét. Lopta a tiszteletet, mellyel az egész ismerős világ környezé, a szegény könnyeit, az árva gyermekek kézcsókját, a királytól az érdemrendet, ez mind lopott jószág volt. Lopta a csempészekről a titoktartó hűséget, a tolvajokat meglopta! Meglopta az istent magát, lelopott tőle az égből egy kis angyalt. A lelke sem volt már az övé: azt is elzálogosította már a holdnak, ezt is megcsalta vele: nem adta át, amit ígért.* (**Jókai Mór: Az arany ember**)

- a. Melyek a romantikus ábrázolás eszközei a fenti részletben?
- b. A szövegrészletből kiindulva jellemezze a cselekmény középpontjában álló hőst!
- c. Értelmezze a mű címét!

- I. 21. *Egyre lejjebb hajolt az alvókhöz, homlokáról izzadság csurgott, feje lehanyatlott, a híres bunda lecsúszott válláról. Jó volt az így; olyan melege van különben is. Aztán sohasem nyomta még így, sohasem volt még ilyen nehéz a bunda. Amint lecsúszott, fölemelte s hirtelen végigterítette az alvókon. Azzal felugrott s lassan, gondolkodva megindult a gyalogúton. Egyszer megállt, megfordult. Hátha mégiscsak visszamenne érte? Nem, nem! Mit szólna hozzá az a millió szem az égen? Most már sietni, majdnem futni kezdett hazafelé.* (**Mikszáth Kálmán: Az a pogány Filcsik**)

- a. Mi jellemzi az elbeszélésmódot, milyen a részlet hangvétele?
- b. Értelmezze a fenti sorokat!
- c. Jellemezze Filcsiket!

- I. 22. *A pók fel s alá szaladgál a selyemnél is finomabb síneken, nagy sürgés-forgásban van, mint a halász aki cápát fogott. A Góliát-rovar egy-egy*

kétségbeesett mozdulatot tesz csápjaival a kibonyolódásra, s ilyenkor szakadnak a fonalak, de a leselkedő pók egy iramodással hirtelen ott terem, s csodálatos takácművészettel szinte észrevétlenül, egy szempillantás alatt igazít valamit, s újra be van bagyulálva a hálózatba. (Mikszáth Kálmán: A Noszty fiú esete Tóth Marival)

- a. Értelmezze a fenti részlet képeit!
- b. Mi e leírás szerepe a műben?
- c. Mi jellemzi Mikszáth társadalomképét?

I. 23. *Mint a Montblanc csucsán a jég,/ Minek nem árt se nap, se szél,/ Csöndes szívem, többé nem ég;/ Nem bántja újabb szenvedély.// Körültem csillagmiriád/ Versenyt kacérkodik, ragyog,/ Fejemre szórja sugarát;/ Azért még föl nem olvadok. (Vajda János: Húsz év múlva)*

- a. Milyen hangulatú a fenti versrészlet?
- b. Hogyan fogalmazódik meg a magányosság a fenti sorokban?
- c. Értelmezze a részlet költői képeit!

I. 24. *Elvadult tájon gázolok:/ Ős buja földön dudva, muhar./ Ezt a vad mezőt ismerem,/ Ez a magyar Ugar.// Lehajolok a szent humusig:/ E szűzi földön valami rág./ Hej, égis nyúló giz-gazok,/ Hát nincsen itt virág?// Vad indák gyűrűznek körül,/ Míg a föld alvó lelkét lesem,/ Régmúlt virágok illata/ Bódít szerelmesen.// Csönd van. A dudva, a muhar,/ A gaz lehúzó, altat, befed/ S egy kacagó szél suhan el/ A nagy ugar felett (Ady Endre: A magyar Ugaron)*

- a. Milyen a versrészlet hangvétele?
- b. Értelmezze a fenti sorok szimbólumait és motívumrendszerét!
- c. Értelmezze látvány és látomás viszonyát, összefüggéseit a versben!

I. 25. *Már vénülő kezemmel/ Fogom meg a kezedet,/ Már vénülő szememmel/ Őrizem a szemedet.// Világok pusztulásán/ Ősi vad, kit rettenet/ Űz, érkeztem meg hozzád/ S várok riadtan veled.// Már vénülő kezemmel/ Fogom meg a kezedet,/ Már vénülő szememmel/ Őrizem a szemedet.// Nem tudom, miért, meddig/ Maradok meg még neked,/ De a kezedet fogom/ S őrizem a szemedet. (Ady Endre: Őrizem a szemed)*

- a. Milyen a vers hangvétele?
- b. Melyek a vers nyelvi-stilisztikai sajátosságai?
- c. Értelmezze a vers szimbólumait és motívumrendszerét!

- I. 26. *Ne félj hajóm, rajtad a Holnap hőse,/ Röhögjenek a részeg evezősre./
Röpülj hajóm,/ Ne félj hajóm: rajtad a Holnap hőse.// Szállani, szállani,
szállani egyre/ Új, új vizekre, nagy szűzi Vizekre,/ Röpülj hajóm,/ Szállani,
szállani, szállani egyre.// Új horizonok libegnek elébed,/ Minden percben új,
félelmes az Élet,/ Röpülj hajóm,/ Új horizonok libegnek elébed./ (Ady
Endre: **Új vizeken járok**)*

- a. Értelmezze a versrészlet szimbólumait és motívumrendszerét!
- b. Milyen szerkezeti sajátosságokkal bír a részlet?
- c. Értelmezze a vers címét!

- I. 27. *Kis János fogta fakanalát s nyugodtan, komolyan kezdett munkához. A
béle reszketett, s alig bírt uralkodni a mohóságán. A tizedik kanálnál
rettenetes megdöbbenés érte. Úgy érezte, jól van lakva. Sápadság futotta el
az arcát. Megérezte, hogy roppant feladatot vállalt magára. Megérezte
emberi kicsinységét. Mint valami szél suhant át agyán a gondolat, hogy nem
fogja megbírni, amit vállalt. (Móricz Zsigmond: **Tragédia**)*

- a. Melyek a narráció jellemzői a fenti részletben?
- b. Mi jellemzi a belső és külső történet viszonyát a részletben?
- c. Minek a szimbóluma a *Tragédia* hőse?

- I. 28. *Az asszony pedig ment, ment, elment. Elveszett a nagy pusztán. A nap
egyre feljebb hágott az égen, s nézte, ahogy a fekete asszony vászonfehérben
tovább ballagott a pusztán. Az pedig csak ment, csak ment. Haza se nézett,
csak elment, addig ment, addig ment, míg a pusztát el nem nyelte. Addig
ment, addig ment, míg el nem érte a Dunát. Azon is átalment, ladikos embert
lelt, az áttette. És ment. (Móricz Zsigmond: **Barbárok**).*

- a. Melyek a fenti részlet nyelvi-stilisztikai jellemzői?
- b. Mi az ismétlés szerepe a fenti szövegrészletben?
- c. Értelmezze a részlet színszimbolikáját!

- I. 29. *Milyen volt szőkesége, nem tudom már,/ De azt tudom, hogy szőkék a
mezők,/ Ha dús kalásszal jó a sárguló nyár/ S e szőkeségben újra érzem őt.//
Milyen volt szeme kékje, nem tudom már,/ De ha kinyílnak ősszel az egek,/ A
szeptemberi bágyadt búcsuzónál/ Szeme színére viszarévedek./ (Juhász
Gyula: **Milyen volt...**)*

- a. Melyek az impresszionista képalkotás eszközei az idézetben?
- b. Mi a versindító kérdés ismétlésének szerepe?
- c. Értelmezze a látvány szerepét a költeményben!

- I. 30. *A Fénynek földi hang még nem felelt,/ Csak a színek víg pacsirtái zengtek;/ Egy kirakatban lila dalra kelt/ Egy nyakkendő; de aztán tompa, telt/ hangon a harangok is felmerengtek.// Bús gyársziréna bűgött, majd kopott/ Sínjén villamos jajdult ki a térre:/ Nappal lett, indult a józan robot,/ S már nem látták, a Nap még mindig dobott/ Arany csókot egy munkáslány kezére./ (Tóth Árpád: **Körúti hajnal**)*

- a. Milyen költői eszközöket talált a fenti részletben?
- b. Milyen stílusirányzat jegyeire ismer e versben?
- c. Értelmezze a vers címét!

- I. 31. *És Jónás akkor egy iszonyu átkot/ kiáltva a királyra s udvarára/ s az asszonyokra és a palotára/ s a színészekre és a mimesekre/ s az árusokra és a mivesekre/ s az egész Ninivére mindenestül,/ leugrott, s az örökön keresztül/ kitört, s a termen át, s a szoborerdőn,/ csarnokon, folyosókon és a kerten,/ tavat megúszva, rácsokon lekúszva,/ s a vízvezeték-csatornán lecsúszva,/ utcán és bástyán, falmentén szaladva/ rohant ki Ninivéből a szabadba,/ egyetlen látomással dúlt szívében:/ hogy kő kövön nem marad Ninivében. (Babits Mihály: **Jónás könyve**)*

- a. Melyek a fenti részlet nyelvi-stiláris sajátosságai?
- b. A fenti részletből kiindulva jellemezze Jónást!
- c. Értelmezze a fenti sorokat!

- I. 32. *Anna nem látta a beszélőt, mert folyton a padlóra meredt, pusztán a hangot hallotta, test nélkül, mint valami szózatot. Zavartan egyik lábáról a másikra állt. Amikor ide belépett, a gyomra egyszerre fölmélyedett, olyan rosszullét fogta el, hogy azt hitte, menten összerogy. Valami kimondhatatlan bűdösséget érzett, mint a patikában, éles, hideg szagot, mely egyre jobban facsarta az orrát, kavarta belét. Vízyné zongorájában kámfort tartott, hogy a molyok ne rágcsálják a vattás hangkalapácsokat, Anna nem tudta, honnan származik ez az orvosságzag, csak azt tudta, hogy nem bírja ki, csak azt tudta, hogy már az első pillanatban ki akart szaladni, és ha egészséges ösztönére hallgat, akkor köszönés és istenhozzád nélkül elrohan, menekül, le a lépcsőkön, az utcákon, s fut, meg sem áll hazáig... (Kosztolányi Dezső: **Édes Anna**)*

- a. Melyek a fenti szövegrészlet nyelvi-stilisztikai jellemzői?
- b. Hogyan tükrözi a leírás a főszereplő lelkiállapotát?
- c. A részlet alapján fejtse ki a regényben megjelenő kiszolgáltatottság gondolatát!

- I. 33. *A rakodópart alsó kövén ültem,/ Néztem, hogy úszik el a dinnyehéj./ Alig hallottam, sorsomba merülten,/ Hogy fecseg a felszín, hallgat a mély./ (József Attila: A Dunánál)*
- Értelmezze a fenti versrészletet!
 - Melyek az élmény tárgyiasságának kifejezői?
 - Minek a szimbóluma a Duna?
- I. 34. *Mint ólmos ég alatt lecsapódva, telten,/ füst száll a szomorú táj felett,/ úgy leng a lelkem,/ alacsonyan./ Leng, nem suhan./ Te kemény lélek, te lágy képzelet!/ A világ nehéz nyomait követve/ önnönmagadra, eredetiedre/ tekints alá itt!/ Itt, hol a máskor oly híg ég alatt/ szikárló tűzfalak/ magányán a nyomor egykedvű csendje/ fenyegetően és esengve/ föloldja a tömény/ bánatot a tűnődők szivén/ s elkeveri/ milliókéval. (József Attila: Elégia)*
- Melyek a fenti versrészlet nyelvi-stilisztikai jellemzői?
 - Értelmezze a fenti részlet gondolati tartalmát!
 - Értelmezze a vers címét!
- I. 35. *Ott lenn: sötét ködöt kavart a katlan,/ Itt fenn: a vén hegy állott mozdulatlan./ Időkbé látó, meztelen tetőjén/ tisztást vetett a bujdosó verőfény./ Ott lenn: zsibongott még a völgy a láztól./ Itt fenn: fehér sajttal kínált a pásztor./ És békeességes szót ejtett a szája,/ és békeességgel várt az esztenája./ Tekintetem szárnyat repesve bontott,/ átöleltem a hullám-horizontot,/ s tetőit, többet száznál és ezernél -/ s titokzatos szót mondtam akkor: Erdély... (Áprily Lajos: Tetőn)*
- Melyek a fenti versrészlet nyelvi-stilisztikai jellemzői?
 - Értelmezze a fenti versrészlet jelképeit!
 - Értelmezze a költemény címét!
- I. 36. *Tompa borzalom/ fogott el, mély állati félelem./ Körülnéztem: szerettem volna néhány/ szót váltani, jó meghitt emberekkel,/ de nyirkos éj volt és hideg sötét volt,/ Péter aludt, János aludt, Jakab/ aludt, Máté aludt és mind aludtak.../ Kövér csöppek indultak homlokomról/ s végigcsurogtak gyűrött arcomon./ (Dsida Jenő: Nagycsütörtök)*
- Melyek a fenti versrészlet nyelvi-stilisztikai jellemzői?
 - Magyarázza meg a bibliai utalások szerepét!
 - Értelmezze a verszárlatot!
- I. 37. *A szél a lelke ennek a penészes öreg várnak. Ajtók, falak és padlók hasadékain betódul és sikongó, zúgó, nyivákoló körfutását veszettül járja*

pincétől a padlásig. Századok óta meglapuló jajok új erőre kelnek ilyenkor, és mintha a szél üvöltésébe szeges ostonnal vert barátok ordítózásai, fojtogatott emberek utolsó hördülései, kétségbeesetten imádkozó foglyok káromló fohászaival vegyülnének bele. Csak rémálmokat lehet ilyenkor álmodni. (Kuncz Aladár: Fekete kolostor)

- a. Mi jellemzi a fenti részlet nyelvi képvilágát?
- b. Milyen a szövegrészlet alaphangja?
- c. Értelmezze a mű címét!

I. 38. *Hát hol van az igazság? – kérdeztem tűnődve... A tejben, aki ahhoz pártol, aki leghamarább megissza? A kecskében, akit akárki megfejt? Bolha kutyámban, aki nem ugathatja meg azt, akit ugatásra érdemesnek talál?! A fekete bombában, aki a tolvajt és a megváltó embert egyformán szaggatja széjjel? Fuszulánban, aki csal és mégis megmenekül?! Az igazgatóban, aki olcsó pénzen embereket tud megvenni, hogy azok sok mindent elvégezzenek, amit neki kéne elvégezni? Vagy az édesanyában, aki engemet szült s nem egy királyfiut?!... (...) az igazság is széjjel van szórva, amiként az emberiség a földkerekségen.*

(Tamási Áron: Ábel a rengetegben)

- a. Minden új helyzet fokozza a főhős kérdéseire választ kereső nyugtalanságot. Milyen funkciót kap ez a nyugtalanság a cselekménybonyolítás szempontjából?
- b. Értelmezze a szövegben felsorolt helyzeteket, fejtse meg jelképes értelmüket!
- c. Válaszoljon a műben feltett kérdésre: Mi célra vagyunk a világon?

I. 39. *Sietni, sietni. Éjjel-nappal. A tábort keríteni láncos szekerekkel és sáncot hányni körül. Lisztet fuvarozni és marhát összeterejni. Páncélt és bőrgúnyát, kardot, lándzsát, szekercét és nyilat szerezni a katonáknak. Nyerget és kantárt a lovaknak. És lándzsás századokat formálni, meg alabárdos páncélos csapatokat; és huszárokat; megtanítani a pórokat íjjal löni, karddal vágni, lándzsával szúrni, buzogánnyal ölni. A gyáva parasztból katonát csinálni, a jámbor emberből embergyilkost. (Kós Károly: Budai Nagy Antal históriája)*

- a. Értelmezze a fenti részletet!
- b. Mi a cselekmény kerete ebben a műben?
- c. Jellemezze Budai Nagy Antalt!

I. 40. *Szól a csengő most is hallom/ folyton hallom hallom régen/ Hallottam az anyaméhben. (Kányádi Sándor: Fától fáig)*

- a. Hogyan változik a monológ gyermeki nézőpontja a fenti sorok értelmében?
- b. A vers egyik kulcsmotívuma jelenik meg az idézetben. Milyen jelentést tulajdonít ennek?
- c. Értelmezze a költemény címét!

SUBIECTE II

- II. 1. Az ősköltészet kibontakozása, műfajai
- II. 2. Nyelvelméleteink
- II. 3. Művészi tudatosság Janus Pannonius költeményeiben
- II. 4. Reneszánsz eszmények Balassi Bálint költészetében
- II. 5. A barokk eposz jellemzői (Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem)
- II. 6. Az „Édes néne” alakja Mikes Kelemen Leveleskönyvében
- II. 7. A felvilágosodás eszmerendszere Csokonai Vitéz Mihály költészetében
- II. 8. A Bánk bán tragikumának összetevői
- II. 9. Vörösmarty Mihály költészetének romantikus vonásai
- II. 10. Petőfi Sándor költői hitvallása
- II. 11. Petőfi Sándor szerelmi lírája
- II. 12. Bűn és bűnhődés Arany János balladáiban
- II. 13. Arany János lírai költészete
- II. 14. A koreszmék mérlege Madách Imre *Az ember tragédiája* című drámai költeményében
- II. 15. Romantikus jegyek Jókai regényeiben
- II. 16. Jókai Mór jellemábrázolásának jellemzői
- II. 17. Romantika és realizmus Mikszáth regényeiben
- II. 18. A jellemábrázolás eszközei Mikszáth regényeiben
- II. 19. Tóth Árpád impresszionista költészete
- II. 20. Ady Endre szerelmi lírája

- II. 21. Tragikum és küldetéstudat Ady Endre verseiben
- II. 22. Ady Endre költészetének szimbolista vonásai
- II. 23. A magány megjelenítése Vajda János lírájában
- II. 24. Az írástudó felelőssége Babits Mihály *Jónás könyve* című művében
- II. 25. A lélekábrázolás eszközei Kosztolányi Dezső prózájában
- II. 26. Lírai én és léthelyzet viszonya Radnóti Miklós verseiben
- II. 27. József Attila tárgyas intellektualizmusa
- II. 28. József Attila gondolati lírája
- II. 29. József Attila szerelmi lírája
- II. 30. A dzsentrí megjelenítése Móricz Zsigmond műveiben
- II. 31. Móricz Zsigmond faluábrázolása
- II. 32. Naturalista vonások Móricz Zsigmond műveiben
- II. 33. Áprily Lajos formaművészetének jellemzői
- II. 34. A sorsvállalás motívuma Tompa László költészetében
- II. 35. Dsida Jenő költői világa
- II. 36. Hagyomány és korszerűség Kányádi Sándor költészetében
- II. 37. Szilágyi Domokos költői világa
- II. 38. A népi hős megjelenítése Tamási műveiben
- II. 39. A cselekmény kerete Kós Károly *Budai Nagy Antal históriája* című művében
- 40. Egyén és társadalom viszonya Sütő András *Egy lócsiszár virágvasárnapja* című drámájában

Barem de notare pentru proba orală – limba și literatura maghiară

Értékelési szempontok:

I. tétel:

50 pont

- helyes válaszok – 20 pont
- megfelelő nyelvhasználat (a műértelmezés irodalomelméleti fogalmainak használata) – 20 pont
- a szövegrészlet szép, kifejező felolvasása – 10 pont

II. tétel

40 pont

Egy eszme, egy gondolat kifejtése, valamely hős jellemzése, az adott írói életmű főbb vonásainak megragadása, megfelelő nyelvhasználat.

Megjelenés: 10 pont

Az 50 pont átmenő osztályzatnak tekintendő.